

Radoslav Nenadál již po čtrnácté stále svůj

Když Radoslavu Nenadálovi (nar. 1929) vyšla v roce 1985 jeho první původní knížka *Rakvářova dcera a jiné prózy*, napsal jsem na adresu Středočeského nakladatelství čtenářský dopis oplývající dobře míněnými radami pro předpokládané literární embryo. Pokud si vzpomínám, tak pitoreskní malostranskou tematiku jsem v oné „privátní recenzi“ srovnával s Janem Nerudou, záchodkovou scénu v povídce *Křivoklátské intermezzo* zase poměřoval slavnou reterátovou pasáží Kunderova *Žertu*. Bezmála předdůchodový „mladý začínající prozaik“ odpověděl na moji neomalenost noblesně a mně se zatnutím až za čas došlo, že jde o renomovaného překladatele a amerikanistu, na jehož kontě jsou do našeho jazyka převody *Sofiiny volby*, *Hroznů hněvu* či *Světa podle Garpa* (dnes kolem padesátky knižních titulů, nepočítaje překlady pro časopisy). On si totiž Nenadál ve svém vlastním literárním usilování nezapůjčil ze Styrona, Steinbecka či Irvinga, avšak ani od Hemingwaye, Stonea, Melvilla nebo Thurbera nic na první pohled patrného; jeho výběr témat i postav, jeho perspektiva nazírání a jeho zobrazení literární skutečnosti jsou osobité.

Nenadálůva poslední knížka s názvem *Nebaví* je prozaický triptych spjatý tematikou omrzlosti životem. Protagonisty nebaví plácet se našim pozemským bytím, což řeší každý z nich po svém.

V nejrozsáhlejší titulní novele iniciačního putování hrdiny nepostmoderním labyrintem pražského polosvěta nacházíme hodně osvědčených autorových postupů, které ale čtenářsky opět nenudí. Třeba figurky korzujících důstojníků s paničkami jsou sice ironicky otřesné, avšak vykreslené s chápajícím nadhledem. Podobně, jako novodobí zákazníci knihkupectví: „Četla jste paměti paní Bohdalové? Nebo pana Sováka? Ten už napsal třetí díl. Já teď jenom paměti. Takovejchle herců. Oni jsou taková veselá branže. Je to samá sranda.“ Nenadálovou Prahou v novele opět prolíná motiv Kafky, naturalisticky pojaté postavy z domova postižené mládeže neodpuzejí, spíš naopak nesentimentálně dojmou (Jirka na str. 124). Zde je autor nejvíce svůj, chápe a úporně brání své jinaké hrdiny z okraje společnosti, navíc dokáže svoji optiku nenásilně vsugerovat recipientovi. Osobně mě v této fabulačně propracované próze s otevřeným koncem příjemně překvapily silné lyrizující popisy přírody (str. 128), obdobné snad těm z dřívější knihy *Zahrada* (1998).

Prostřední próza triptychu má název *Tatínek* a pojednává zašmodrchaný osud dcery až příliš připoutané ke svému otci, hudebním skladateli v období normalizace i době následné. Nenadál je mistrem v literárním ztvárnění ženské psychopatologie: jeho dementní stařeny a duševně jalové vědkyně jsou již proslavené. Rovněž rozmazlená a ke stáru zle zahořklá Jitunka nás zde čtenářsky zaujme brilantní studií zmarněné, nesamostatné člověčí existence: „Stála před zrcadlem a fackovala se. Po tolika letech. Ne moc silně, ale aby to přece jen cítila.“

Rozsahem nejmenší závěrečná povídka *Béda* zůstává podle mého názoru svým vyzněním ve stínu dvou předchozích textů. Snad jsou střídání poloh vyprávění až příliš literárně vykonstruované: přímé i nepřímé vyprávění vypravěče se rafinovaně střídá s vnitřními monology protagonisty a s jeho vyprávěním vypravěči... Možná má autor od katastrofální pražské povodně v létě 2002 příliš malý odstup. Možná mi právě tahle próza čtenářsky osobně nesešla.

V pořadí čtrnáctá kniha Radoslava Nenadála *Nebaví* má v poctivé míře všechno to, proč si čtenáři zvykli mít jeho knihy rádi: je v ní tragikomický smutek říznutý sarkasmem i soucitem, je v ní svébytná optika nazírání skutečnosti podaná vyzrálým stylem prostým levných efektů. Není v ní naopak osobní zahořklost, patrná kupříkladu v románu *Gaudeamus*. A to je dobře. Radoslav Nenadál je již po čtrnácté stále svůj.

Prokeš, Josef: Nenadál již počtrnácté stále svůj. *Host – měsíčník pro literaturu a čtenáře*, XX, 08/2004, s. 59. **ISSN 1211-9938**. 2004. (Recenze prózy Radoslava Nenadála)